

PROF.: SANTIAGO RAMENTOL

DEPARTAMENT DE PERIODISME

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

L'objectiu bàsic de l'assignatura és dotar els alumnes dels coneixements teòrics i dels recursos pràctics que els capacitin plenament per a desenvolupar les tasques més bàsiques del periodisme: l'obtenció, la valoració, la selecció, el tractament i l'elaboració de notícies en el gènere de la informació periodística.

Aquest objectiu suposa i exigeix també l'estudi del context teòric i pràctic del treball del periodista. Sobre la base pràctica del curs, s'estructurarà tot l'aparell de treballs de camp i experiències. El propòsit és que l'alumne arribi a dominar el mètode i la tècnica del periodisme en l'elaboració de la informació, els quals li són bàsics per a accedir als altres gèneres periodístics.

TEMARI

ART I: *Comunicació i informació*

1. La comunicació en el passat.
2. La comunicació en la societat actual. Informació, Informàtica, Telemàtica
3. La comunicació en el futur.
4. Comunicació i canvi social.
5. Concepte i àmbit de la informació periodística. El procés d'informació. Fases.
6. Informació i mitjans. Premsa, ràdio i TV.
7. La informació escrita: models.
8. Tecnologia de la informació escrita.
9. Definició i importància del lector.
10. El factor temps. Periodicitat diària i no diària. El concepte d'actualitat.
11. El factor espai. Els formats. El disseny. Conceptes visuals.
12. L'organització de l'empresa informativa. Redacció, administració i fotocomposició.
13. Estructura interna dels mitjans de comunicació. Distribució per àrees i serveis. La direcció. La sots-direcció. Redactors en cap. Caps de secció. Redactors. Els serveis auxiliars.
14. Els continguts. Els gèneres. Els estils.
15. Les fonts d'informació (I). Fonts directes i indirectes. Fonts pròpies i externes. Fonts oficials. L'"off the record". Les informacions embargades. Els gabinets d'informació.
16. Les fonts d'informació (II). Les agències. Fases del procés d'informació i mètodes de treball. Les grans agències. Agències estatals. Agències especialitzades.
17. Les fonts d'informació (III). Centres de documentació i arxius. Els bancs de dades.
18. Les fonts d'informació (IV). La comprovació de les fonts. La intoxicació. El rumor. El dret de rectificació.

PART II: *La professió periodística.*

19. Passat i present dels periodistes a Catalunya., a Espanya i a la resta del món.
20. Característiques de la professió periodística. La responsabilitat del periodista davant la societat. La formació periodística. La formació permanent. Necessitat d'una formació científica.
21. Objectivitat i subjectivitat. Condicionants que operen sobre el comunicador. El secret professional. El periodista i la justícia.
22. Funcions i mètodes de treball del periodista en els mitjans àudio-visuals. Diversificació professional. Imatge i redacció.
23. Funcions i mètodes de treball del periodista en la informació escrita: el redactor de taula, el redactor de carrer, el corresponsal, l'enviat especial, el reporter *free lancer*, l'editorialista, el comentarista, el crític, el col·laborador ocasional, l'assagista. El treball del periodista en una oficina informativa.

PART III: *La redacció periodística.*

24. Llengua oral i llengua escrita. Nivells de llengua i informació. Problemes del bilingüisme.
25. La norma i la seva transgressió: ortografia, lèxic, morfosintaxi. Problemes d'ortografia.
26. Els principis bàsics de la informació periodística: la llegibilitat i la comprensibilitat, la concisió i la claredat. Elements diferencials de la redacció periodística. Els estils periodístics.
27. Codis de la redacció periodística. Els llibres d'estil.
28. Els gèneres periodístics (I): orígens i evolució històrica.
29. Els gèneres periodístics (II): informatius, interpretatius, opinió. Definició i classes. Nous gèneres i nous estils.
30. Els gèneres informatius. Tipologia i models. Normes pràctiques.

PART IV: *Teoria i pràctica de la notícia*

31. Els esdeveniments. Esdeveniments d'interès periodístic. Tipus. Definició i característiques de la notícia.
32. El recorregut de la notícia, des de l'origen fins a la arribada al lector.
33. La selecció i valoració de la notícia. Jerarquització. Criteris generals i especials de valoració. El factor de proximitat. El factor del model de diari. L'interès del lector. El factor ideològic. Altres factors. El disseny gràfic i la valoració de les notícies.
34. La notícia com a gènere informatiu. Estructura interna: els títols, el lead i el cos de la notícia. La llei de l'interès decreixent. La piràmide invertida. L'estil informatiu.
35. El Lead. Definició, estructura i tipologia. La regla de les sis preguntes bàsiques. Diferència entre lead i entradeta.

36. El cos de la notícia (I). Recursos redaccionals. Regles tècniques. Ordre i ritme en el relat informatiu. Les frases, els paràgrafs. Els títols.
37. El cos de la notícia (II). Material principal, contextual i secundari. El treball de síntesi. Correcció i codificació.
38. El grup titular. L'avant-títol. El títol. El sotstítol. El sumari. Els destacats. Les capçaleres. Els paraigües. Els peus de foto. Normes bàsiques de titulació periodística. Diversos tipus de titulació periodística.
39. La informació com a resultat d'un procés d'investigació. Aplicació de les tècniques d'investigació de les ciències socials.

Cinquena part: Hemerografia

40. Definició d'hemerografia. Fórmula d'anàlisi dels mitjans de comunicació. Anàlisi morfològica. Anàlisi de contingut.
41. El procés de definició d'un diari. Els gèneres i els estils. El disseny. El paper del llibre d'estil. Definició, descripció i classificació dels diaris. El diari com a fenomen social. Tipus bàsics de diaris: el diari informatiu-interpretatiu, el diari popular, el diari sensacionalista, el diari d'opinió.
42. Models de diaris a Catalunya. Diaris en català i en castellà. Premsa nacional, comarcal i local. Grups periodístics i tendències ideològiques.
43. Models de diaris a Espanya. Diaris estatals, regionals i locals. Grups periodístics i tendències ideològiques.
44. Models de diaris al món. La tendència a la concentració i a la diversificació dels recursos. Grups informatius i tendències ideològiques.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

- MARTÍNEZ ALBERTOS, José Luis: *Curso general de redacción periodística*. Barcelona, Mitre, 1983.
- AVUI: *Llibre d'estil*. Edició restringida fotocopiada. Barcelona, 1988.
- DIARI DE BARCELONA: *Llibre d'estil*. Barcelona, Empúries, 1988.
- LA VANGUARDIA: *Libro de redacción*. Barcelona, TISA, 1986.
- EL PAÍS: *Libro de estilo*. Madrid, Prisa, 1980.
- AGENCIA EFE: *Manual de español urgente*. Madrid, Cátedra, 1985.
- VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manuel: *Historia y comunicación social*. Barcelona, Bruguera, 1980.
- VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manuel: *Las noticias y la información*. Barcelona, Salvat, 1973.
- WALLRAFF, Günter: *El periodista indeseable*. Barcelona, Anagrama, 1979.
- BERNSTEIN, Carl i WOODWARD, Bob: *El escándalo Watergate*. Barcelona, Eros, 1974.
- BERNSTEIN, Carl i WOODWARD, Bob: *Los días finales*. Barcelona, Argos Vergara, 1976.
- WOLFE, Tom: *El nuevo periodismo*. Barcelona, Anagrama, 1981.

Complementaria

- CASASÚS, J.M.: *Iniciación a la periodística*. Barcelona, Teide, 1988.
- CASASÚS, J.M. i ROIG, X.: *La prensa actual*. Barcelona, Edicions 62, 1981.
- CHILLÓN, L.A. i BERNAL, S.: *Periodismo informativo de creación*. Barcelona, Mitre, 1985.
- DIVERSOS: *La comunicación internacional*. Barcelona, Mitre, 1986.
- FAGOAGA, C.: *Periodismo interpretativo. El análisis de la noticia*. Barcelona, Mitre, 1982.
- FERNÁNDEZ BEAUMONT, J.: *El lenguaje del periodismo moderno. Los libros de estilo en la prensa*. Madrid, Sociedad General Española de Librería, 1987.
- FONTCUBERTA, Mar: *Estructura de la noticia periodística*. Barcelona, ATE, 1980.
- GTFREU, J.: *Sistema i polítiques de la comunicació a Catalunya*. Barcelona, L'avenç, 1983.
- GOMIS, Lorenzo: *El medio media*. Barcelona, Mitre, 1987.
- GRIFFITH, J.L. i WESTON, E.G.: *Quiero ser periodista*. Barcelona, Mitre, 1983.
- MARTIN VIVALDI, G.: *Géneros periodísticos*. Madrid, Paraninfo, 1987.
- MCBRIDE, S.: *Voces múltiples, un solo mundo*. Mèxix-Madrid, FCE, 1981.
- MORAGAS, M.: *Teorías de la comunicación*. Barcelona, Gustavo Gili, 1981.
- QUESADA, M.: *La entrevista: obra creativa*. Barcelona, Mitre, 1984.
- SECANELLA, P.M.: *El lid, fórmula inicial de la noticia*. Barcelona, ATE, 1980.
- STRENTZ, H.: *Periodistas y fuentes informativas*. Buenos Aires, Marymar, 1983.
- TUBAU, Iván: *Teoría y práctica del periodismo cultural*. Barcelona, ATE, 1982.
- WARREN, C.: *Géneros periodísticos informativos*. Barcelona, ATE, 1979.

AVALUACIÓ

A principi de curs, l'alumne podrà escollir un dels sistemes següents d'avaluació:

*Avaluació continuada (per a aquells alumnes que assisteixin regularment a classe) sobre les proves, exercicis i treballs pràctics que es vagin fent durant el curs. Aquesta avaluació inclourà dos exàmens en finalitzar el primer i segon trimestres.

*Per insuficiència o defecte de l'anterior avaluació, l'alumne sempre conservarà el dret a presentar-se a l'examen final, única alternativa per a aquells que no hagin assistit regularment a classe. En qualsevol cas, els treballs de curs, les pràctiques i les proves trimestrals serviran per a millorar la nota de l'examen final.